Ontwerpend Onderzoek

Panorama Zuid-Limburg

Informatieve sessie 21 november 2023
Gezamenlijke raden Westelijke Mijnstreek

Over Panorama Zuid-Limburg

- **Ontwerpend Onderzoek** in opdracht van het Bestuurlijk Kernoverleg Zuid-Limburg
- Ambtelijk projectteam met deelnemers BZK, provincie, Parkstad en diverse gemeenten

Aanleiding

- Opgaven en transities met ruimtelijke impact op ruimte in Zuid-Limburg
- Vaststelling Provinciale Omgevingsvisie
- Programma NOVEX (Rijk)

Doel

- Aan de hand van **toekomstperspectieven** ruimtelijke keuzes en schuurpunten inzichtelijk maken
- Helpen bij het **maken van ruimtelijke keuzes**

Status

- Inspiratie/gespreksdocument bedoeld als **bouwsteen/discussiestuk** voor diverse vervolgprocessen
    - Panorama ZL is geen eindstation maar een gezamenlijk vertrekpunt voor ruimtelijke trajecten

Aanpak:
vanuit hoofdopgaven naar uiteenlopende bouwstenen om met deze hoofdopgaven om te gaan

Definiëren thema's, hoofdopgaven en ambities (op hoofdlijnen en vanuit bestaand beleid)

BODEM EN ONDERGROND

Water en klimaat

Opgave(s):
waterveiligheid, droogte, waterkwaliteit
Ambitie(s):
integraal en toekomstbestendig watersysteem

Landschap en natuur

Opgave(s):
stikstof, ecologische en biologische kwaliteit
Ambitie(s):
verbinden/versterken/uitbreiden bestaande natuur

NETWERKEN

Mobiliteit

Opgave(s):
mobiliteitstransitie
Ambitie(s):
verschilt per scenario: goed bereikbare regio (Daily Urban System) en/of internationaal goed bereikbaar

Energie

Opgave(s):
energietransitie
Ambitie(s):
verschilt per scenario: energieopwekking (in samenhang landschap) en/of grootschalig verduurzamen

OCCUPATIE

Economie

Opgave(s):
toekomstbestendige, vitale, robuuste economie
Ambitie(s):
verschilt per scenario: versterken kenniseconomie/ zorg/vrijetijdseconomie/anders

Wonen en leven

Opgave(s):
leefbare, gezonde en inclusieve regio
Ambitie(s):
toekomstbestendige en betaalbare woningvoorraad, gezonde en leefbare steden en kernen

Vertaling naar uiteenlopende bouwstenen voor drie samenhangende toekomstperspectieven

Tussenproduct als basis voor een brede reflectie en discussie: welke onderdelen spreken aan?

Reizende tentoonstelling (Heerlen, Kerkrade, Maastricht, Sittard, Valkenburg)

Presentaties

Verdiepingssessies

Online reactiemogelijkheden

Naar integraal beeld zes ruimtelijke hoofdopgaven

Laag 1: Ondergrond

- **water en klimaat** (waterveiligheid, droogte, waterkwaliteit).
- **landschap en natuur** (stikstof, ecologische en biologische kwaliteit).

Laag 2: Netwerklaag

- **mobiliteit** (mobiliteitstransitie).
- **energie** (energietransitie). (opwek duurzame energie in laag 3)

Laag 3: Occupatie

- **wonen en leven** (leefbare, gezonde en inclusieve regio).
- **economie** (toekomstbestendige, vitale, robuuste economie).

Ondergrond

Water en klimaat
Landschap en natuur

water en klimaat: integraal en toekomstig watersysteem

Uitgangspunten:

- Bodem en water sturend
- Koppelkansen aanpak opgaven water & natuur
- Toekomstbestendig watersysteem

Wat doen we daarvoor?

- Verhogen sponswerking
- Verbeteren waterkwaliteit
- Grensoverschrijdende samenhangende aanpak watersysteem

water en klimaat: integraal en toekomstig watersysteem

Wat betekent dit ruimtelijk?

- Ruimte voor water in landelijk en bebouwd gebied
  - Waterveiligheid: combinatie technische en natuurlijke maatregelen
  - Ruimtelijke afwegingen (nieuwe) functies in beekdalen
  - Nieuwe ontwikkelingen klimaatadaptief
- Versterken sponswerking landelijk en bebouwd gebied (vergroenen, afstemmen grondgebruik naar type)
  - Indicatieve bufferzones
- Waterkwaliteit: bescherming bronnen en grondwaterwinningen, transformatie grondgebruik

landschap en natuur verbinden/versterken/uitbreiden bestaande natuur

Uitgangspunten:

- Bodem en water sturend
- Koppelkansen aanpak opgaven water & natuur

Wat doen we daarvoor?

- Uitbreiden natuur
- Cultuurhistorische elementen behouden en versterken -> unieke kwaliteit landschap
- Doorontwikkeling landbouw (natuurinclusief, kringlooplandbouw)

landschap en natuur verbinden/versterken/uitbreiden bestaande natuur

Wat betekent dit ruimtelijk?

- Meer ruimte groen in stedelijk gebied
- Grensoverschrijdende ecologische verbindingszones
- Handhaven uitsluitingsgebieden N2000 en Limburgs Natuur Netwerk
- Bufferzone met natuurinclusief ruimtegebruik
- Waar nodig transformatie bestaande activiteiten en functies

Discussiekaart Ondergrond

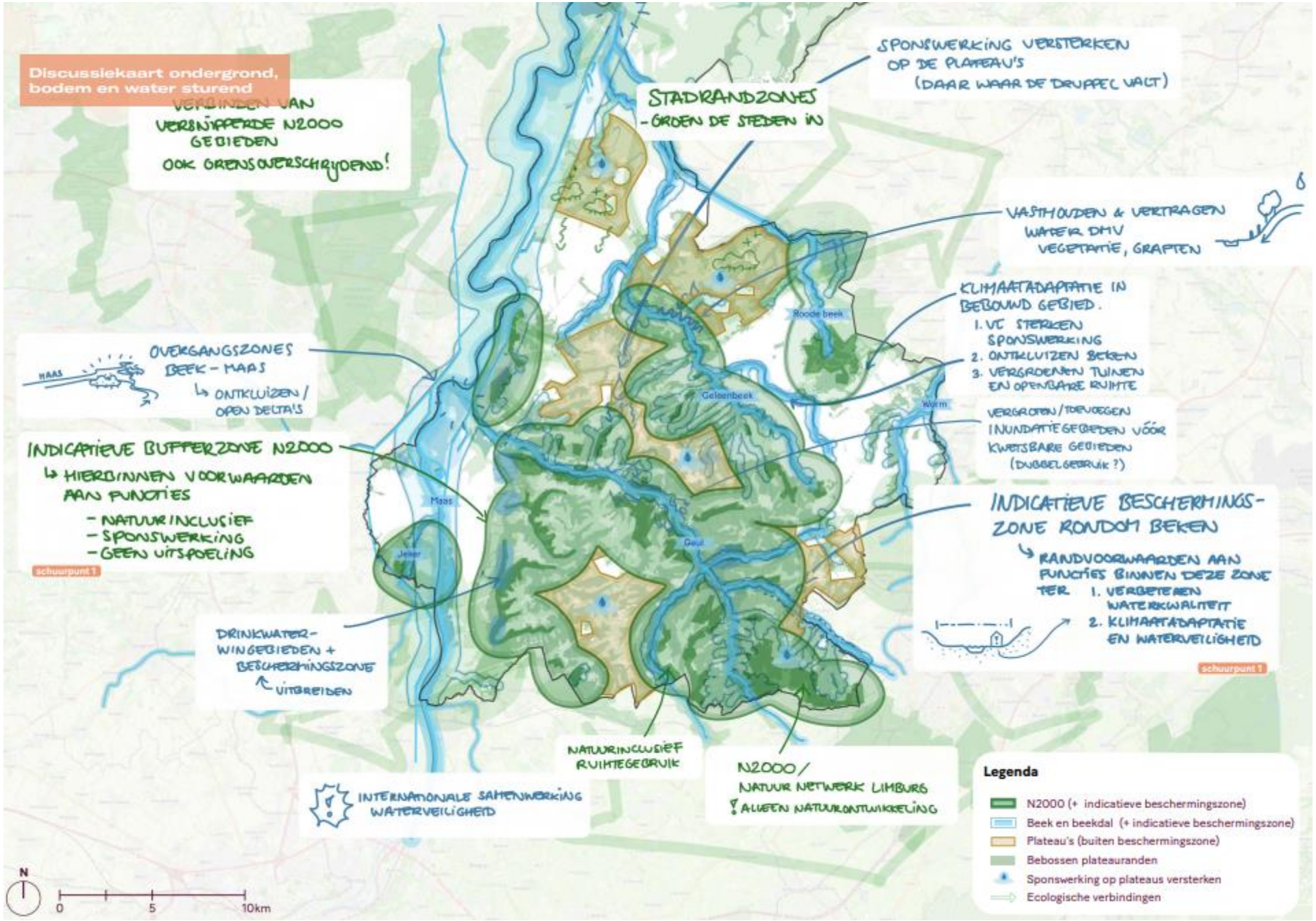

Netwerken

Mobiliteit
Energienetwerk

mobiliteit goed bereikbare regio internationaal en regionaal

Uitgangspunten:

- **Duurzaam verbonden -> duurzamere vormen van mobiliteit en goede bereikbaarheid op elke schaal**

Wat doen we daarvoor?

- **Ruimte voor lopen en fietsen**
- **Snelfietsroutes**
- **Deelmobiliteit**
- **Elektrificatie incl. laadinfrastructuur**
- **Ontwikkeling bij OV-knooppunten**
- **Goede (grensoverschrijdende) verbindingen**

mobiliteit goed bereikbare regio internationaal en regionaal

Wat betekent dit ruimtelijk?

- Stedelijke ontwikkeling bij OV knooppunten
- Inzet op verbonden netwerken als alternatief voor auto
- (Grensoverschrijdend) snelbussysteem en snelle fietsroutes aanvullend aan bestaand OV netwerk
- Locaties voor stedelijke logistiek (overslag naar kleinschalige modaliteit)
- Bundelen parkeervraag
- Heuvelland:
  - Geen grote verkeersaantrekkende functies
  - Selectieve toegankelijkheid op piekmomenten

energienetwerken functioneel energienetwerk

Uitgangspunten:

- **Duurzaam verbonden -> duurzaam energiesysteem**

Wat doen we daarvoor?

- **Versterken en uitbreiden capaciteit infrastructuur**
- **Afstemming opweklocaties op netwerk**
- ***Verduurzaming gebouwde omgeving***
- ***Circulair bouwen***
- ***Dubbel ruimtegebruik***

energienetwerken functioneel energienetwerk

Wat betekent dit ruimtelijk?

- Vergroten capaciteit elektriciteitsnetwerk
- Robuust energienetwerk met buisleidingen: waterstof backbone, Delta Rijn corridor, warmtenettoepassingen -> tracé reserveringen
- *Onderzoeken of ruimte voor elektrolyse nodig is*

Discussiekaart Netwerken

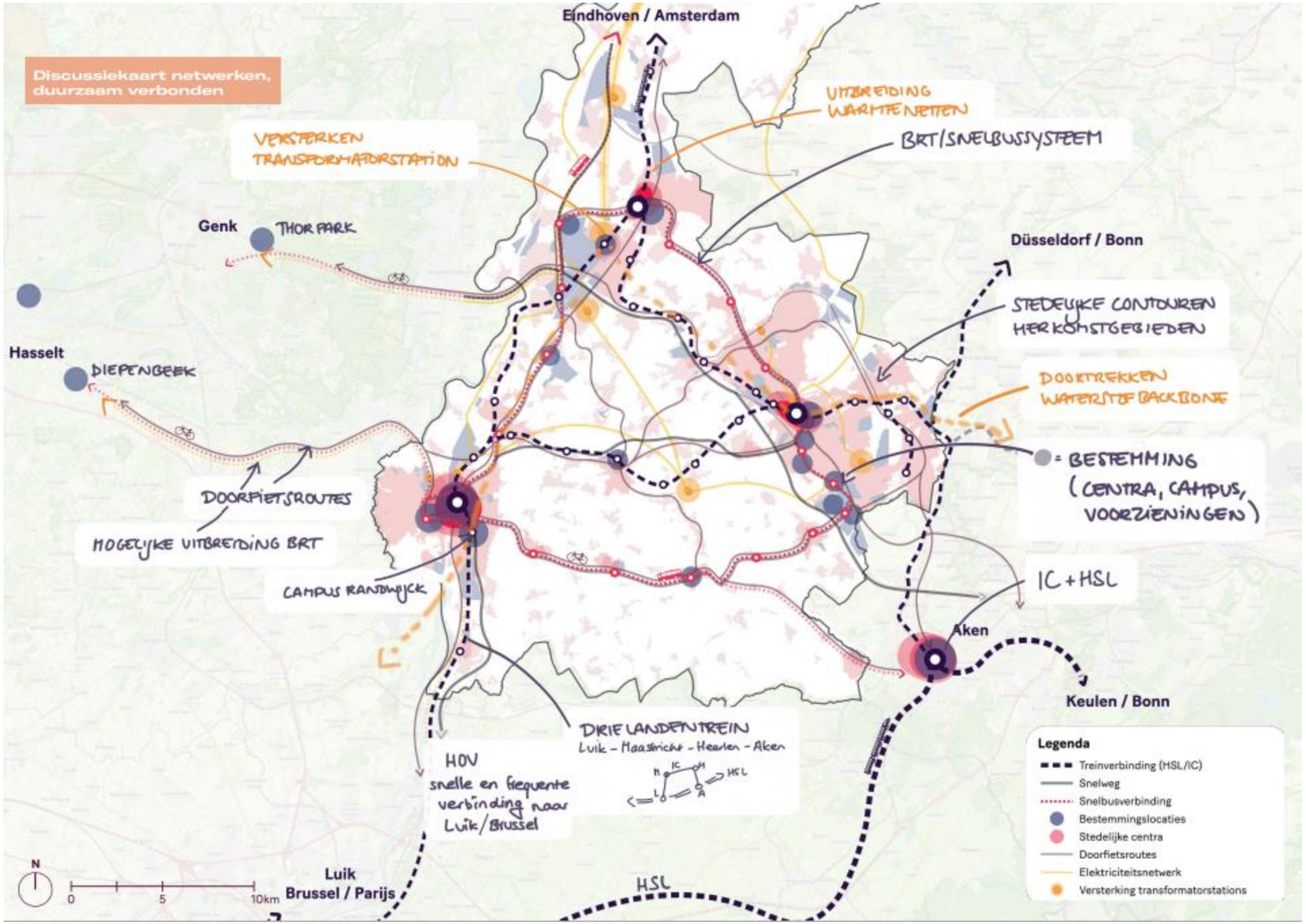

Occupatie/gebruik

Opwek duurzame energie
Wonen en leven
Economie

Energietransitie opwek duurzame energie

Uitgangspunten:

- **Duurzaam energiesysteem**

Wat doen we daarvoor?

- **Verduurzaming gebouwde omgeving**
- **Circulair bouwen**
- **Dubbel ruimtegebruik**
- **Afstemming opweklocaties op netwerk**
- ***Versterken en uitbreiden capaciteit infrastructuur***

Energietransitie opwek duurzame energie

Wat betekent dit ruimtelijk?

- Meervoudig ruimtegebruik: optimaal benutten daken en parkeervelden
- Grootschalige opweklocaties bij voorkeur dicht bij infrastructuur en in stedenband
- Aandacht voor leefbaarheid
- Verduurzaming gebouwde omgeving (in combinatie met klimaatadaptatie en vergroening)

Wonen en leven toekomstbestendige en betaalbare woningvoorraad, gezonde en leefbare steden en kernen.

Uitgangspunten:

- Verdichten en verdunnen
- Leefbaar, inclusief en gezond wonen

Wat doen we daarvoor?

- Goede mix van woningtypen en inwoners
- Betaalbare woningen
- Bereikbare voorzieningen en werklocaties
- Leefbare, gezonde en klimaat adaptieve omgeving

Wonen en leven toekomstbestendige en betaalbare woningvoorraad, gezonde en leefbare steden en kernen.

Wat betekent dit ruimtelijk?

- Efficiënt ruimtegebruik (verdichting, dubbelgebruik, revitalisering en transformatie)
- Stedelijke vernieuwing voor kwalitatieve woningvraag
- Groei in steden binnen bestaand stedelijk gebied
- Bouwen binnen bebouwd gebied dorpen en waar nodig bescherming woningmarkt
- Concentreren voorzieningen in hoofddorpen

economie versterken kenniseconomie, vrijetijdseconomie, zorg

Uitgangspunten:

- Verdichten en verdunnen
- Vitale en robuuste economie

Wat doen we daarvoor?

- Inzet op verschillende economische pijlers
- Excellente digitale ontsluiting

economie versterken kenniseconomie, vrijetijdseconomie, zorg

Wat betekent dit ruimtelijk?

- Ruimtedruk in stedenband neemt toe -> efficiënt ruimtegebruik van belang
- Inzetten op koppeling maakindustrie en kenniseconomie d.m.v. (grensoverschrijdende) campusontwikkeling
- Logistiek: prioriteit voor specifieke ontwikkelingen
- Behouden zorg en toerisme
- Beschermingsgebied Einstein Telescope
- Ruimtedruk op middellang en lange termijn kan vragen om nieuwe afwegingen over ruimtegebruik in stedenband

Discussiekaart Occupatie

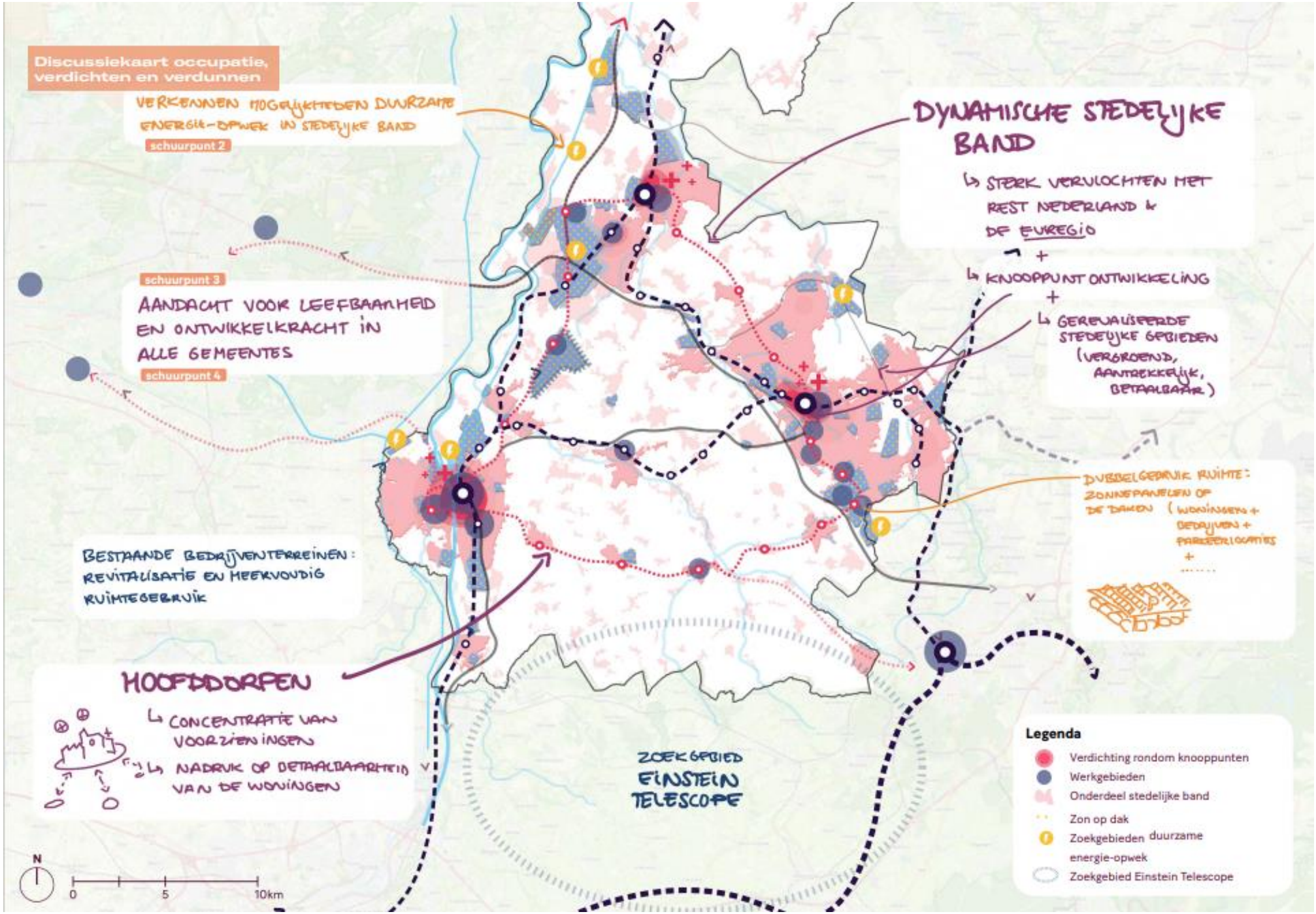

Discussiekaart Syntheseperspectief

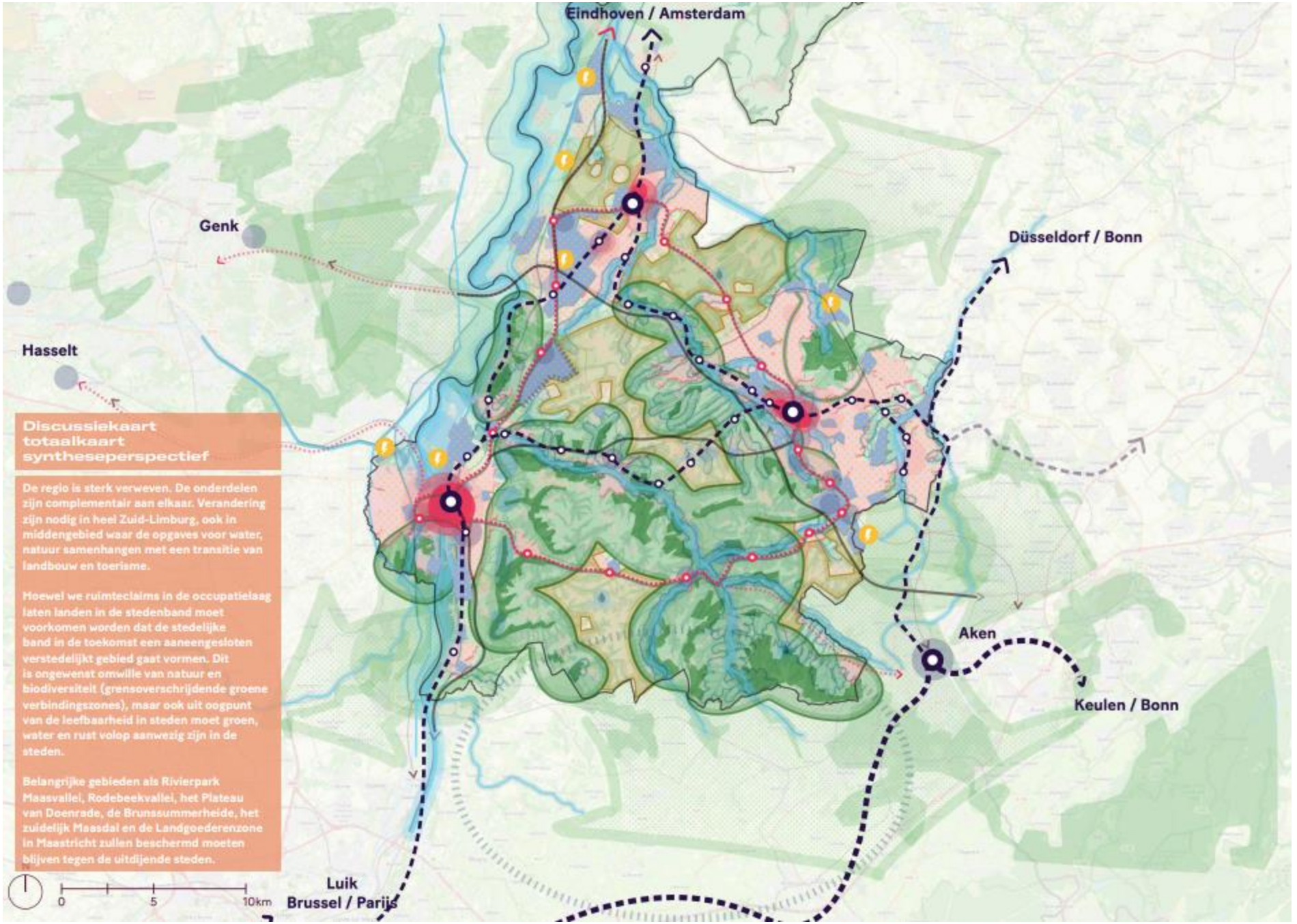

Hoe nu verder

Schuurpunten en onderzoeksvragen
Verdere trajecten

Schuurpunten en onderzoeksvragen

1. Water- en bodemsysteem sturend
2. Energie-opwek: hoeveel en op welke plek?
3. Leefbaarheid kleine kernen
4. Leefbaarheid stedelijk gebied
5. Onderzoeksvraag circulaire economie

Hoofdaandachtspunt Westelijke Mijnstreek: Kwaliteit leefomgeving in combinatie met ontwikkelingen

1. Leefbaarheid stedelijk gebied
2. Leefbaarheid kleine kernen
3. Grote vraag naar ruimte in de Westelijke Mijnstreek. Bewust keuzes maken hoe we groen en water sterker kunnen verankeren én welke ontwikkelingen waar een plek kunnen krijgen. Hebben we ruimte voor alles?
   - Onderzoeksvraag ruimtegebruik transitie naar circulaire economie
   - Opwek duurzame energie: hoeveel en op welke plek?

Hoe verder?

Inspiratie/gespreksdocument bedoeld als **bouwsteen** voor:

- Gemeentelijke Omgevingsvisies
- Actualisatie Provinciale Omgevingsvisie (en Omgevingsverordening);
- Ruimtelijk Ontwikkelperspectief NOVEX-Zuid-Limburg;
- Ruimtelijk Voorstel (en Arrangement), vast te stellen door Rijk en GS.